

Голові разової спеціалізованої вченої ради
Національного університету «Одеська політехніка»,
доктору наук з державного управління,
професору Колісніченко Наталії Миколаївні

ВІДГУК

офіційного опонента, доктора наук з державного управління, професора, професора кафедри економіки та публічного управління Національного аерокосмічного університету імені М.Є.Жуковського «Харківський авіаційний інститут» **Шведун Вікторії Олександрівни** на дисертацію **Медловської Наталії Вікторівни** на тему «Механізми державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів у період повоєнного відновлення України», подану до захисту у разову спеціалізовану вчену раду Національного університету «Одеська політехніка» на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування

Актуальність теми дисертації.

Збройна агресія проти України спричинила масштабні руйнування інфраструктури, економічної системи, соціальної сфери та природного середовища в різних регіонах країни. Відбудова вимагає запровадження оновлених підходів до державного управління, здатних ефективно реагувати на складні та багатовимірні виклики. Ключовим завданням є забезпечення гармонійного регіонального розвитку, що дасть змогу уникнути посилення соціально-економічного дисбалансу між окремими територіями. Поняття стійкості у цьому контексті охоплює інтеграцію екологічних, економічних та соціальних чинників у процес відновлення, відповідність принципам сталого розвитку Європейського Союзу та впровадження сучасних управлінських

механізмів, які гарантують відкритість, підзвітність і результативність. Адже використання застарілих інструментів, відсутність належного фінансування, наслідки кризових явищ і збройного протистояння суттєво ускладнюють досягнення стійкого розвитку регіонів. Виходячи із зазначеного, тема дисертаційного дослідження Медловської Наталії Вікторівни є актуальною.

Оцінка змісту та оформлення дисертації

Дисертація в повному обсязі висвітлює обрану тему, досягає визначеної мети та завдань дослідження. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, кожен із яких містить по три підрозділи, а також висновків, списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел складається зі 175 найменувань. Структура дисертації логічно побудована. Матеріал викладено послідовно та в науковому стилі. Загалом дисертація відповідає вимогам Міністерства освіти і науки України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації.

Аналіз змісту дисертаційної роботи і наукових публікацій Медловської Наталії Вікторівни свідчить про високий ступінь відповідності основних наукових положень, висновків і рекомендацій, що викладені у дисертації, вимогам до дисертаційних досліджень.

У вступі до дисертації: обґрунтовано актуальність теми дисертації, сформульовано мету і завдання дослідження; визначено об'єкт, предмет і методи дослідження; зазначено зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; обґрунтовано наукову новизну одержаних результатів; зазначено щодо практичного значення одержаних результатів; описано особистий внесок здобувача; зазначено щодо апробації результатів дисертації та щодо публікацій здобувача.

Мета даного дослідження – оптимізувати механізми державного управління стійким розвитком регіонів і розробити практичні рекомендації. Наукова новизна повністю спрямована саме на створення нових механізмів

(нові підходи, концепція, уточнення понять) і конкретні пропозиції щодо їх удосконалення.

Предметом дослідження є механізми державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів, і наукова новизна напряду стосується розробки таких механізмів та уточнення їх науково-теоретичної бази.

В першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження механізмів державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України» проаналізовано понятійно-термінологічний апарат дослідження. Розглянуто фактори регіональної стійкості – економічну, політичну, соціальну, екологічну, безпекову, фінансову. Проведено аналіз наукових підходів до дослідження механізмів державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів: теоретичні підходи, емпіричні дослідження, компаративний аналіз, концептуальні моделі. Уточнено, що стійкий збалансований розвиток регіонів передбачає, що наявний в регіоні соціально-економічний потенціал визначає стан розвитку економіки, можливості її розвитку в майбутньому, забезпечити необхідні умови для досягнення відповідного рівня життя населення регіону. Визначено, що теоретико-методологічні засади дослідження механізмів державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України базуються на таких принципах та підходах як теорія розвитку регіону, теорія державного управління, концепція стійкого розвитку. Врахування даних принципів та підходів сприяє досягненню стійкого збалансованого розвитку регіонів.

Другий розділ «Особливості функціонування та ефективність механізмів державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України» розглянуто особливості функціонування та ефективність механізмів державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України. Визначено ключові кроки, які передбачає відновлення економічної стабільності в регіоні в період дії правового режиму воєнного стану. Виділено основні проблеми розвитку регіонів України: економічні, демографічні, соціальні, екологічні. Запропоновано способи ефективного розвитку регіонів:

розвиток інфраструктури, економічна диверсифікація, інвестиції в освіту, інновації та технології, співпраця та партнерство.

У третьому розділі «Механізми державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України в умовах дії правового режиму воєнного стану та у повоєнний період» обґрунтовано, що управління розвитком регіонів в період дії правового режиму воєнного стану є складним завданням, яке вимагає детального аналізу, координації дій та ефективного управління. Доведено, що інноваційний розвиток інфраструктури – це важливий фактор для створення сприятливих умов для розвитку інноваційних технологій. Він сприяє залученню інвестицій, співпраці між науковими установами та промисловими підприємствами, обміну знаннями та технологіями, а також покращенню якості життя населення. Запропоновано напрями досягнення стійкого збалансованого розвитку регіонів в період повоєнного відновлення України: розробка стратегій регіонального розвитку; децентралізація влади; інвестиції в інфраструктуру; підтримка малих і середніх підприємств; сприяння інноваціям і технологіям. Розроблено проєкт Концепції стійкого збалансованого розвитку регіонів України. Визначено принципи побудови Концепції, процес розробки, основні етапи розробки, основні етапи впровадження та структуру Концепції. Обґрунтовано доцільність практичного застосування Концепції стійкого збалансованого розвитку регіонів України.

У висновках викладено найбільш важливі результати, одержані в дисертації, які містять формулювання розв’язаної наукової проблеми.

Висновки дисертації логічно узагальнюють основні результати дослідження, відповідають меті та завданням дисертаційної роботи, демонструють наукову новизну у практичні значущість одержаних результатів.

У висновках узагальнено й критично проаналізовано теоретико-методологічні основи державного управління регіонами. Чітко подано результати аналізу концепцій стійкого розвитку. Відображено аналіз

закордонного досвіду управління регіонами і його адаптацію до українських реалій. Висновки системно представляють запропоновані механізми з елементами інновацій

Загалом дисертаційне дослідження Медловської Наталії Вікторівни є оригінальним та науково обґрунтованим. Загальні висновки мають важливе значення для подальших досліджень та удосконалення механізмів державного управління регіональним розвитком.

Повнота викладу результатів дисертації в опублікованих працях

Наукові положення та висновки викладено в повному обсязі, що підтверджується апробацією в наукових фахових виданнях категорії Б, а також участю у всеукраїнських та міжнародних конференціях. Основні положення дисертації, висновки і практичні результати дослідження висвітлені автором у 5 наукових статтях, які опубліковані у наукових фахових виданнях України, у 12 тезах виступів на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях, також у 1 науковій статті, яка додатково відображає наукові результати дисертації.

Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження відповідає вимогам спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування. Практична спрямованість дисертації полягає у розробленні Концепції стійкого збалансованого розвитку регіонів України, механізми та конкретні інструменти для удосконалення державної регіональної політики. В дисертації використано управлінські, економічні, політичні та правові аспекти. Пропозиції прямо спрямовані на удосконалення регіонального управління в умовах кризи та відновлення.

В результаті проведеного дослідження отримано наукові та практичні результати.

В даному дисертаційному дослідженні вперше:

- запропоновано механізми державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні: цифрові технології, енергоефективні технології,

біотехнології, цифрова трансформація, інтернет речей, штучний інтелект, блокчейн-технології, зелені технології, розвиток «розумних міст», інноваційні стартапи. Обґрунтовано їхню роль та значення для стійкого збалансованого розвитку регіонів України;

- розроблено проєкт Концепції стійкого збалансованого розвитку регіонів України, яка: спрямована на забезпечення рівномірного розподілу ресурсів та інвестицій між регіонами; передбачає збереження навколишнього природного середовища та раціональне використання природних ресурсів; передбачає відбудову та розвиток транспортної, енергетичної та соціальної інфраструктури у всіх регіонах країни; передбачає створення сприятливих умов для залучення інвестицій у регіони. Обґрунтовано доцільність практичного застосування Концепції стійкого збалансованого розвитку регіонів України – вона може стати важливим інструментом для досягнення стійкого збалансованого розвитку країни та підвищення якості життя населення. Впровадження вказаної Концепції може в перспективі покращити якість життя населення, забезпечити стабільний економічний розвиток та зростання впливу на міжнародному рівні.

В дисертаційному дослідженні удосконалено:

- підходи до визначення понять: «регіон», «стійкість», «стійкий розвиток», «збалансований розвиток», «державне управління», «механізми державного управління», «механізми державного управління стійким розвитком»; «механізми державного управління стійким регіональним розвитком». За результатами проведеного аналізу надано уточнені визначення наступних понять: «регіон», «стійкість», «державне управління». Сформульовано визначення терміну «стійкий збалансований розвиток регіону» – це довготривалий, соціально-економічний розвиток, завдяки якому система здатна протистояти, адаптуватися до різного роду криз, конфліктів та потрясінь;

- обґрунтовано роль та значення інновацій для забезпечення стійкого збалансованого розвитку регіонів України. Використання інновацій в регіоні

має великий потенціал для прогресу та стійкого збалансованого розвитку, може сприяти підвищенню рівня економіки, покращенню якості життя населення, забезпеченню стабільності та приверненню інвестицій. Розробка та впровадження новітніх технологій можуть допомогти вирішувати складні виклики в різних сферах.

В даній дисертації набули подальшого розвитку:

- підходи до обґрунтування змісту механізмів державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України: концепція політичного федералізму, теорія регіональної економіки, теорія управління регіональним розвитком, теорія регіонального управління. Вказані підходи використовують для аналізу та розв'язання проблем стійкості та збалансованості розвитку регіонів;

- концептуальні аспекти функціонування механізмів державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України. Основні теоретико-методологічні засади дослідження таких механізмів включають: теорія розвитку регіонів, теорія державного управління, методи аналізу регіонального розвитку, концепція стійкого розвитку. Вказані теоретико-методологічні засади дослідження дозволяють розуміти комплексність регіонального розвитку та вплив державного управління на цей процес. Вони є основою для розробки ефективних стратегій та політик, спрямованих на досягнення стійкого регіонального розвитку в Україні.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності

Дисертація є самостійною науковою працею. Основні ідеї, результати дослідження, розробки, що характеризують наукову новизну і практичне значення дисертаційної роботи запропоновано, отримано та здійснено автором особисто. В опублікованих у співавторстві працях автором використано лише ті результати дослідження, які є особистим науковим доробком. Концептуальні засади дисертації, її структура та зміст, постановка проблеми, узагальнення результатів, наукові та практичні висновки є авторськими.

Використані в дисертації праці та думки інших вчених мають відповідні посилання.

Дисертаційну роботу Медловської Наталії Вікторівни було перевірено на академічний плагіат за допомогою відповідної ліцензійної програми. В результаті перевірки порушень академічної доброчесності не виявлено.

Дискусійні положення та зауваження щодо змісту дисертації

Оцінюючи в цілому позитивно подану до захисту дисертаційну роботу слід вказати на деякі дискусійні положення.

1. У роботі простежується методологічна обмеженість, пов'язана з відсутністю або недостатньою кількісною верифікацією отриманих результатів та слабо розробленим аналізом ризиків. Це знижує достовірність і прикладну цінність її положень і висновків, особливо в умовах воєнного та післявоєнного періоду, коли прийняття управлінських рішень має ґрунтуватися на чітко окреслених ризиках і прогнозах. Для посилення наукової і практичної ваги дослідження доцільно було б включити інструменти оцінки ризиків і кількісного аналізу, що дозволяють забезпечити більш обґрунтовані управлінські підходи.

2. У підрозділі 1.2. «Теоретичні підходи до обґрунтування змісту механізмів державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України» досліджено інструменти та заходи, які спрямовані на забезпечення стійкого збалансованого розвитку регіонів України: регіональне планування, фінансове забезпечення, децентралізація влади, розвиток інфраструктури, підтримка підприємництва, розвиток людського капіталу, міжрегіональне співробітництво. Доведено, що ці інструменти та заходи відіграють важливу роль у забезпеченні стійкого розвитку регіонів України та приносять їх збалансованому розвитку. Доцільним було б вказати на взаємодію вказаних інструментів між собою.

3. У підрозділі 2.1. «Стратегічні орієнтири державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів України» наведено SWOT-аналіз

розвитку не окупованих регіонів України та SWOT-аналіз розвитку окупованих регіонів України в період дії правового режиму воєнного стану. SWOT-аналіз розглядається як пропозиція альтернатив розвитку регіонів. У цьому контексті бажано було б навести SWOT-аналіз південних, північних, західних, східних та центральних регіонів України.

4. У підрозділ 3.2. «Збалансований розвиток інфраструктури регіону в період дії правового режиму воєнного стану в Україні» доцільно було б провести оцінку стану розвитку інфраструктури кожного регіону в період дії воєнного стану, визначити слабкі місця та розробити практичні рекомендації щодо покращення стану розвитку інфраструктури та фінансування її розвитку.

5. У загальних висновках варто було б чіткіше виписати пропозиції для центрального рівня, обласного, для громад (на місцевому рівні). Наразі іноді рекомендації сформульовані узагальнено.

Незважаючи на вказані дискусійні положення жодним чином не знижується наукова цінність даної дисертаційної роботи. Вказані дискусійні положення мають характер обговорення та можуть стати основою для подальших досліджень автора дисертації.

Загальний висновок про відповідність роботи встановленим вимогам

Дисертаційна робота Медловської Наталії Вікторівни на тему: «Механізми державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів у період повоєнного відновлення України» є цілісним, самостійним, завершеним науковим дослідженням. Дана дисертаційна робота вирішує досить важливе наукове завдання, має теоретичне та практичне значення в галузі публічного управління та адміністрування. Основні ідеї та результати дослідження, що характеризують наукову новизну і практичне значення дисертаційної роботи, запропоновано, отримано та здійснено автором особисто.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що дисертаційна робота Медловської Наталії Вікторівни на тему: «Механізми державного управління стійким збалансованим розвитком регіонів у період повоєнного

відновлення України» відповідає вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, а її автор Медловська Наталія Вікторівна заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії у галузі знань 28 Публічне управління та адміністрування за спеціальністю 281 Публічне управління та адміністрування.

**Офіційний опонент,
доктор наук з державного управління,
професор, професор кафедри
економіки та публічного управління
Національного аерокосмічного університету
імені М.Є.Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»**

Вікторія ШВЕДУН